

Spomenici i sjećanje

Autor: Barry van Driel
(Inspirirano radom Aarona Peterera)

TEMA

Tumačenje povijesnih spomenika u lokalnim zajednicama.

KONTEKST

Spomen-obilježja i spomenike možemo pronaći u zajednicama diljem svijeta. Iako ponekad imaju posebnu obrazovnu ulogu (posebice kada se radi o obrazovanju povezanom s nacionalističkim i domoljubnim uvjerenjima), vrlo su često zapostavljeni u sustavu formalnoga obrazovanja. Stanovnici velikih gradova svakodnevno prolaze kraj spomenika ne obraćajući pažnju na njih, iako oni predstavljaju povijest i time, na više razina, svjedoče o tome kako društva obilježavaju ili zanemaruju svoju povijest. Povijesni spomenici pomažu zajednicama čuvati sjećanja, ali su i neraskidivo vezani uz sadašnjost. Promišljanje o spomenicima pruža priliku kritičkoga osvrtu na povijesna zbivanja, kao i na razumijevanje samoga procesa koji dovodi do izgradnje spomenika te na načine na koje se spomenici mogu interpretirati i čije povijesti mogu naglašavati, a čije umanjiti ili omalovažiti.

CILJEVI

- Podizanje svijesti o razlozima postojanja spomenika, kao i povijesnim događajima koje prikazuju
- Kritičko promišljanje o spomenicima prisutnima u zajednicama
- Promicanje multiperspektivnosti
- Poticanje rasprave o tome kako društva komemoriraju prošle događaje istovremeno ignorirajući neke druge događaje
- Uvid u povijesna događanja

METODOLOGIJA

- Rad u malim skupinama i prezentacije
- *Brainstorming* (oluja ideja)
- Prezentiranje
- PowerPoint

ISHODI UČENJA

- Učenici/sudionici mogu kritički promišljati o spomenicima u svojim životnim sredinama, kao i povijesnim događajima koje oni predstavljaju
- Učenici/sudionici bolje vladaju tehnikama poput *brainstorminga* (oluja ideja) ili *mind -mappinga* (kreiranja umnih mapa), vještinama izrade PowerPoint prezentacija te aktivnoga slušanja i raspravljanja

- Projektor, *flipchart* papir, markeri, samoljepivi listići (*post-it*).
- Obične ili kemijske olovke za pisanje, računala za dizajniranje u PowerPointu ili Libre Officeu

Pregled aktivnosti (proces)

Trajanje: otprilike 5 x 45 minuta

PRIPREMA

Nastavnik-ca/edukator-ica odabire četiri do šest (jedan za svaku podskupinu) nacionalnih spomenika (po mogućnosti lokalnih) koji prikazuju različite povijesti sukoba ili građanskih nemira (naglasak je na spomenicima posvećenim žrtvama sukoba ili ugnjetavanja). Nastavnik-ca/edukator-ica izrađuje kratke informativne listiće koji sadrže činjenice o spomenicima. Fotografije spomenika trebale bi se nalaziti u PowerPoint prezentaciji koja će biti upotrebljena u drugom dijelu aktivnosti.

PRVI DIO: 45-50 MINUTA

Uvod: 10 minuta

Nastavnik-ca/edukator-ica ukratko objašnjava učenicima/sudionicima što se od njih očekuje. Nakon toga, dijeli učenike/sudionike u skupine od pet učenika/sudionika. Svaka skupina dobiva jedan list *flipchart* papira i marker. Svaki učenik dobiva tri „*post-it*“ listića za pisanje. Skupine međusobno odabiru uloge voditelja, zapisničara i izlagača.

Što je spomenik?: 10 minuta (učenici su još uvijek u podskupinama)

Nastavnik-ca/edukator-ica čita sljedeće upute:

„Zapisničaru, molim te, napiši na sredinu *flipchart* papira riječ „spomenik“ te ju zaokruži“.

PO ZAVRŠETKU: „Svatko od vas ima tri „*post-it*“ papirića. Molim vas, na svaki zapišete jednu misao koja vam pada na pamet kada čujete riječ „SPOMENIK“. Molim vas, ovaj zadatak izvršite samostalno.

Voditelju, nakon što su svi završili, zalijepi papiriće na veliki list papira, istovremeno čitajući odgovore s papirića. Kada završiš sa zadatkom svoje skupine, podigni ruku.“

Svrstavanje samoljepljivih papirića u kategorije: 10 minuta

Nastavnik-ca/edukator-ica čita sljedeće upute: „Molim vas, razvrstajte ono što imate u četiri različite kategorije. Nije važno o kakvim se kategorijama radi. Naravno, postoji mogućnost da se, proučavajući samoljepljive listiće, nećete odmah svi složiti oko četiri kategorije koje najbolje opisuju sadržaj „*post-it*“ listića. Pokušajte se, ipak, usuglasiti oko četiri različite kategorije odgovora. Postupak će voditi voditelj skupine. Napišite imena četiriju kategorija u četiri ugla papira i pridružite im odgovarajuće „*post-it*“ listiće.“

PO ZAVRŠETKU:

Prezentacije: 10 minuta

Svaka skupina izlaže zabilježeno sa svojega lista papira i predstavlja svoje kategorije većoj skupini u trajanju od otprilike dvije minute (izlagač svake skupine zadužen je za organizaciju prezentacije).

Ukoliko vrijeme dopusti, skupina može iznijeti i sve ono oko čega su postojale nesuglasice prilikom izrade prezentacije ili komentirati bilo što što žele posebno istaknuti.

Usustavljivanje i završetak aktivnosti: 10 minuta

Nastavnik-ca/edukator-ica sažima i komentira učeničke uratke te najavljuje na čemu će se temeljiti sljedeći dio aktivnosti.

DRUGI DIO: 45 MINUTA (POWERPOINT)

Uvodni dio i razmještaj učenika po skupinama: 5-10 minuta

Nastavnik-ca/edukator-ica izlaže listove papira s prethodnoga sata i moli učenike/sudionike da, u trajanju od pet minuta, prouče svoje papire kako bi se prisjetili što su napisali. Nakon što se vrate u svoje skupine, nastavnik-ca/edukator-ica najavljuje gledanje kratke PowerPoint prezentacije o spomenicima.

PowerPoint na temu spomenika: 35 minuta

Nastavnik-ca/edukator-ica prikazuje PowerPoint prezentaciju. Iako se ovdje radi o frontalnom radu s učenicima/sudionicima, nastavnik-ca/edukator-ica stalno postavlja pitanja učenicima/sudionicima i povezuje sadržaj prezentacije s njihovim odgovorima iz prvoga dijela.

Usustavljivanje i završetak aktivnosti: 5 minuta

Preostali dio sata namijenjen je usustavljivanju i pripremi učenika/sudionika za treći dio aktivnosti.

TREĆI DIO: 45-50 MINUTA - ISTRAŽIVANJE I INTERPRETACIJA

Objašnjenje i priprema: 5-10 minuta

Uloge se unutar podskupina mijenjaju (druga osoba preuzima ulogu voditelja itd.).

„Izlagač“ tako postaje osoba koja je odgovorna (uz pomoć ostalih) za izradu kratke PowerPoint prezentacije od tri stranice sa sadržajem (slajda) o spomeniku.

Nastavnik-ca/edukator-ica objašnjava da će se svaka podskupina usredotočiti na jedan od prethodno odabranih spomenika. Skupine dobivaju sljedeće informacije o odabranom spomeniku:

- Fotografiju spomenika
- Ime spomenika
- Lokaciju spomenika
- Ključnu poveznicu na spomenik u slučaju da su gore navedene informacije nejasne, i ključnu poveznicu na spomenik.

Istraživanje i izrada PowerPoint prezentacije od tri stranice sa sadržajem (slajda): 40 minuta

Skupina istražuje spomenik, vodi detaljne bilješke (zapisničar) te se bavi pitanjima koja su spomenuta u PowerPoint prezentaciji, poput:

- Kakvu povijest opisuje spomenik?
- Kada je spomenik nastao?
- Tko je sudjelovao u njegovoj izgradnji?
- Kakav je dizajn odabran i zašto?
- Od kakvoga je materijala spomenik izrađen?

- Prenosi li spomenik poruku? Iznosi li mišljenje većine ili manjine?
- Jesu li nedavno postojale nekakve kontroverze koje se vezuju uz taj spomenik?
- Postoje li u lokalnoj zajednici, ili negdje drugdje u zemlji, drugi spomenici koji se bave istom tematikom? Kako ih možemo usporediti?

ČETVRTI DIO: 45-50 MINUTA - IZRADA POWERPOINT PREZENTACIJE

Uvod u četvrti dio i razmještaj učenika: 5 minuta

Izrada kratke PowerPoint prezentacije: 35 min

Nakon ponovnog formiranja skupina, svaka skupina uspoređuje svoje bilješke s prethodnih aktivnosti i raspravlja (raspravu vodi voditelj skupine) o tome što bi se trebalo staviti na tri slajda u prezentaciji ne bi li se ostatku razreda omogućio jasan pregled spomenika. Nakon rasprave, skupine započinju s izradom PowerPoint prezentacija.

PETI DIO: 45-50 MINUTA - POWERPOINT PREZENTACIJE

Uvod u peti dio i razmještaj učenika: 5 minuta

Prezentacije: 30 - 35 min

Svaka skupina predstavlja svoju PowerPoint prezentaciju te odgovara na pitanja i povratne informacije razreda i nastavnika-ce/edukatora-ice.

Usustavljivanje i završetak sata: 10-15 minuta

Nakon pružanja dodatnih povratnih informacija razredu, nastavnik-ca/edukator-ica završava aktivnost.

IDEJE ZA DOMAĆU ZADAĆU

Učenike/sudionike se može potaknuti na samostalno istraživanje lokalnih spomenika koje, također, mogu i posjetiti ako su u blizini.

PRILAGODBA ZA ONLINE OKRUŽENJE

Umjesto PowerPoint prezentacije, učenici/sudionici mogu u svojim malim skupinama napraviti i naslovnu stranicu novina čija je tema spomenik i povijest koju predstavlja. Kako bismo prilagodili ovu aktivnost za *online* okruženje, sljedeći slijed aktivnosti je bolja opcija, s obzirom da će biti teško pratiti različite korake predložene gore.

Za mješovite skupine (koje posjeduju određenu raznolikost s obzirom na geografsko podrijetlo roditelja): Učenici/sudionici se trebaju podijeliti u parove koji odražavaju geografsku raznolikost, u smislu mjesta rođenja njihovih roditelja. U parovima pretražuju internet (jedno računalo po paru), svaki učenik/sudionik ima 20-30 minuta da, uz pomoć svojega para, pronađe spomenik ili spomen-obilježje u rodnome gradu jednoga roditelja koji se na neki način bavi sukobom (ili primirjem).

Često će se raditi o većem selu/gradu/metropoli. Učenici/sudionici će međusobno raspraviti o tome kako pronaći što više informacija o odabranome spomeniku (npr. ako se spominjao u vijestima, na turističkim stranicama) i zajednički izraditi kratki opis koji će sadržavati sljedeće informacije: što spomenik prikazuje, kakva je arhitektura spomenika, kada je i zašto postavljen, postoje li kontroverze vezane uz njega, odvijaju li se na tome mjestu komemoracije itd. Nakon toga, učenici/sudionici za domaću zadaću pokazuju (ako je moguće) svojim roditeljima (ili bakama i djedovima ili skrbnicima) izrađene opise spomenika te dobivaju od njih povratnu informaciju. Svi učenici/sudionici predstavljaju spomenik cijelome razredu u dvije do tri minute.

OBJAŠNJENJE ULOGA KOJE SE SPOMINJU U AKTIVNOSTIMA

Voditelj skupine

- Brine da svi razumiju zadatak
- Brine da svi članovi doprinose izvršenju zadatka
- Manje se usredotočuje na vlastite, a više na grupne ideje
- Pokušava pronaći točke slaganja i neslaganja u skupini
- Potiče stvaranje pozitivne i poticajne atmosfere u skupini
- Kao predstavnik skupine postavlja pitanja nastavniku-ci/edukatoru-ici

Zapisničar

- Bilježi što je izgovoreno
- Prepisuje i sažima materijal za prezentaciju.

Izlagač

- Priprema skupinu za prezentaciju (tko što govori, što se upotrebljava u prezentaciji).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Sadržaj ovih materijala ne odražava službeno mišljenje Europske unije.
Za informacije i stavove izražene u ovim materijalima odgovoran je isključivo autor.